

FİNANSAL RAPORLAMADA YENİ YAKLAŞIMLAR

Bariş SİPAHİ¹, Aylin POROY ARSOY²

¹Marmara Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü Muhasebe-Finansman Ana Bilim Dalı, Doçent Dr.

²Uludağ Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü Muhasebe-Finansman Ana Bilim Dalı, Yardımcı Doçent Dr.

NEW APPROACHES IN FINANCIAL REPORTING

Abstract: Globalization efforts in capital markets largely change the information requirements expected from financial statements. Nowadays companies tend to present more reliable, transparent and high quality financial and non financial information in the frame of corporate transparency. These bias of companies, also affect their financial reporting processes. Especially, listed companies prepare and present not only general purpose financial reports but also special purpose financial reports. The developments in financial reporting in the frame of corporate transparency have been examined in this study. As an example for these developments, three tier corporate transparency model existing in The Future of Financial Reporting by DiPiazza and Eccles.

Keywords: Financial Reporting, Corporate Transparency, Three Tier Corporate Transparency Model

FİNANSAL RAPORLAMADA YENİ YAKLAŞIMLAR

Özet: Sermaye piyasalarında yaşanan globalleşme hareketleri finansal tablolardan beklenen bilgi gerekliliklerini de büyük ölçüde değiştirmektedir. Günümüzde şirketler kurumsal şeffaflık kavramı çerçevesinde daha güvenilir, şeffaf ve kaliteli finansal ve finansal olmayan bilgiler sunma eğilimindedirler. Şirketlerin bu eğilimleri finansal raporlama süreçlerine de etki etmektedir. Özellikle halka açık şirketler, genel amaçlı finansal raporlarının yanında özel amaçlı finansal raporları da hazırlayıp sunmaktadırlar. Bu çalışmada kurumsal şeffaflık çerçevesinde finansal raporlama konusunda yaşanan gelişmeler incelenmektedir. Bu gelişmelere bir örnek olarak DiPiazza ve Eccles'in 2002 yılında yayınladıkları Finansal Raporlamanın Geleceği (The Future of Financial Reporting) isimli kitaplarında yer alan üç basamaklı kurumsal şeffaflık modeli sunulmaktadır.

Anahtar kelimeler: Finansal Raporlama, Kurumsal Şeffaflık, Üç Basamaklı Kurumsal Şeffaflık Modeli

I. GİRİŞ

Son yıllarda globalleşme kavramının sermaye piyasalarında sıklıkla kullanılması, sermaye piyasası taraflarının bilgi ihtiyaçlarının değişime uğramasına yol açmıştır. Uluslararası sermaye piyasalarında kurumsal şeffaflığa olan ilginin artması ile şirketler, daha doğru ve güvenilir bilgiler açıklama yoluna gitmektedirler. 2000 li yıllarda yaşanan muhasebe skandallarından sonra büyük zarar gören yatırımcı güveni, kurumsal şeffaflık çerçevesinde yeniden canlanmaktadır.

Kurumsal şeffaflık kavramında oluşan gelişmeler finansal raporlama süreçlerine de etkide bulunmaktadır. Şirketlerin daha sistemli ve düzenli bilgi açıklama ihtiyacını karşılamak için farklı finansal raporlama modelleri önerilmektedir. Tüm şirketler için tek bir finansal raporlama modeli benimsenemeyeceği açıktır, zira şirketlerin faaliyet gösterdikleri piyasalar, ekonomiler, şirketlerin farklı konulardaki stratejilerinin benzer olması beklenemez. Ancak gelişen sermaye piyasalarında kurumsal yönetim ve kurumsal şeffaflık kavramlarını da göz önünde bulundurarak farklı ve yenilikçi finansal raporlama sistemlerine önem verilmesi gerekmektedir.

II. FİNANSAL RAPORLAMA SİSTEMLERİNDE DEĞİŞİM

Sermaye piyasası tarafları ekonomik kararlar almada, geniş bir bilgi yelpazesine ihtiyaç duyarlar (Tablo.1). Uluslararası alanda ortaya çıkan gelişmeler kaliteli, ortak, anlaşılabilir finansal bilgi ihtiyacını da doğurmaktadır [1]. Günümüzde şirketler, uluslar arası muhasebe ve finansal raporlama standartları kapsamında; sadece genel amaçlı finansal tabloların hazırlanmasına odaklanmıştır. Bunların dışında kalan, diğer genel amaçlı finansal raporlar ve özel amaçlı finansal raporları da kapsayan diğer bilgilerin hazırlanması ile ilgili ilkeler, standartlarda yer almamakla birlikte, bu bilgilerin sunulması, kurumsal şeffaflığın geliştirilmesine katkıda bulunacaktır.

Sermaye piyasalarında yaşanan gelişim ve değişimler, şirketlerin açıkladıkları finansal ve finansal olmayan bilgiler üzerinde etkiler yaratmıştır. 1998 yılında İngiltere ve Galler Yeminli Mali Müşavirler Enstitüsü (Institute of Chartered Accountants in England and Wales - ICAEW) tarafından yayınlanan "21. Yüzyıl Yıllık Raporu" kurumsal şeffaflık anlayışı çerçevesinde, daha geniş ölçüde finansal performans göstergelerinin

Tablo.1. Ekonomik Kararlar için Gerekli Bilgiler

EKONOMİK KARARLAR İÇİN GEREKLİ BİLGİLER	
GENEL AMAÇLI FİNANSAL RAPORLAR	
YILLIK RAPORLAR	
GENEL AMAÇLI FİNANSAL TABLOLAR Yıllık finansal tablolar, ara finansal tablolar	
MALİ TABLOLAR -Bilanço -Gelir tablosu raporlar -Nakit akım tablosu -Özkaynak değişim istatistikleri tablosu	FİNANSAL TABLO DİPNOTLARI Örneğin ; -Muhasebe politikaları -Temel mali tablolardaki tutarların analizi -Kayıtlanmış varlık ve yükümlülükleri etkileyen belirsizliklerle ilgili bilgi
EK BİLGİLER Örneğin; -Operasyonel ve finansal inceleme -Yönetici raporu -Tarihsel özetler ve eğilim bilgileri - Muhasebe dışı ve finansal olmayan bilgiler	DİĞER GENEL AMAÇLI FİNANSAL RAPORLAR Örneğin; - Hissedarlara mektuplar - Basın bildirimleri ve benzer medya duyuruları
DİĞER BİLGİLER Örneğin; -Özel amaçlı finansal raporları - Genel ekonomik - Şirket ile ilgili haberler	

Kaynak: The Institute of Chartered Accountants in England & Wales. (2003). *Information for Better Markets: New Reporting Models for Business*, London: ICAEW, 68 [2].

raporlanmasını ve menfaat sahiplerinin bilgi ihtiyaçlarına daha çok önem verilmesini hedefleyerek, bilginin daha hızlı ve doğru olarak iletilmesi için bilgi teknolojilerinin ve web tabanlı teknolojilerin kullanımını savunmaktadır [2]. Rapora göre, gelişen kurumsal şeffaflık anlayışı çerçevesinde değişen eski raporlama sistemi ile yeni raporlama sistemi arasında farklar Tablo.2’de görüldüğü gibi belirlenmektedir.

Tablo.2. Finansal Raporlama Sistemlerinin Karşılaştırılması

Eski Finansal Raporlama Sistemi	Yeni Finansal Raporlama Sistemi
Pay sahibi odaklı	Menfaat sahibi odaklı
Kağıt tabanlı	Web tabanlı
Standardize edilmiş bilgi	İsteğe göre belirlenmiş bilgi
Şirket tarafından kontrol edilen bilgi	Değişik kaynaklardan elde edilebilir bilgi
Periyodik raporlama	Sürekli raporlama
Bilginin dağıtımı	Diyalog
Finansal tablolar	Geniş ölçüde performans ölçütleri
Geçmiş performans	Gelecek için tahminlerin vurgulanması
Tarihi maliyet	Büyük ölçüde değer bazlı bilgi
Hesapların denetimi	Sistemin tabanının güvencesi
Ulusal tabanlı	Global tabanlı
Statik sistem	Sürekli değişen model
Yasal düzenlemelere göre finansal tabloların hazırlanması ve sunumu	Finansal bilgilerin sunumunda piyasa taleplerini tatmin etmek

Kaynak: The Institute of Chartered Accountants in England&Wales. (2003). Information for Better Markets: New Reporting Models for Business. London: ICAEW, 38 [2].

Geleneksel finansal raporlamanın yetersizliğinden dolayı ortaya atılan yenilikçi finansal raporlama modellerinin ortak noktası, şirketlerin optimum düzeyde finansal ve finansal olmayan bilgilerinin güvenilir ve açık bir şekilde kamuya sunulmasıdır. Bu çalışmanın ileriki bölümlerinde DiPiazza&Eccles’in modeli ele alınmıştır, ancak finansal raporlama alanında ortaya atılmış farklı yenilikçi modeller de bulunmaktadır. Robert S.Kaplan ve David P.Norton tarafından 1996 yılında geliştirilen Dengeli Ölçüm Kartı (Balanced Scorecard), Amerikan Yeminli Mali Müşavirler Enstitüsü (AICPA) tarafından 1994 yılında geliştirilen Jenkins Raporu, İngiltere ve Galler Yeminli Mali Müşavirler Enstitüsü (ICAEW) tarafından 1998 yılında yayınlanan 21. Yüzyıl Yıllık Raporu, Arthur Anderson tarafından 2000 yılında geliştirilen Değer Dinamikleri (Value Dynamics) ve Pricewaterhousecoopers tarafından 2002 yılında geliştirilen Değer Raporlaması (Value Reporting) çalışmaları bu modellere örnek olarak verilebilir [2].

Finansal bilgilerin açıklanması, pek çok ülkede, sermaye piyasasını düzenleyici kanunlar çerçevesinde düzenlenmiştir. Şirketler düzenleyici kurumlar tarafından zorunlu tutulan finansal bilgilere ek olarak, diğer finansal

ve finansal olmayan bilgileri gönüllü olarak açıklamaktadırlar. Kanunların dışında yayınlanmış olan bazı rehber niteliğindeki dokümanlar (örneğin kurumsal yönetim ilkeleri) şirketleri kamuyu aydınlatma konusunda yönlendirmektedir.

Schuster ve O’Connel’e göre [3], gönüllü finansal raporlamanın faydalı, zararlı ve belirsiz etkilerinden sözdebilmek mümkündür (Şekil.1).

III. KURUMSAL ŞEFFAFLIK MODELİ – DiPiazza&Eccles

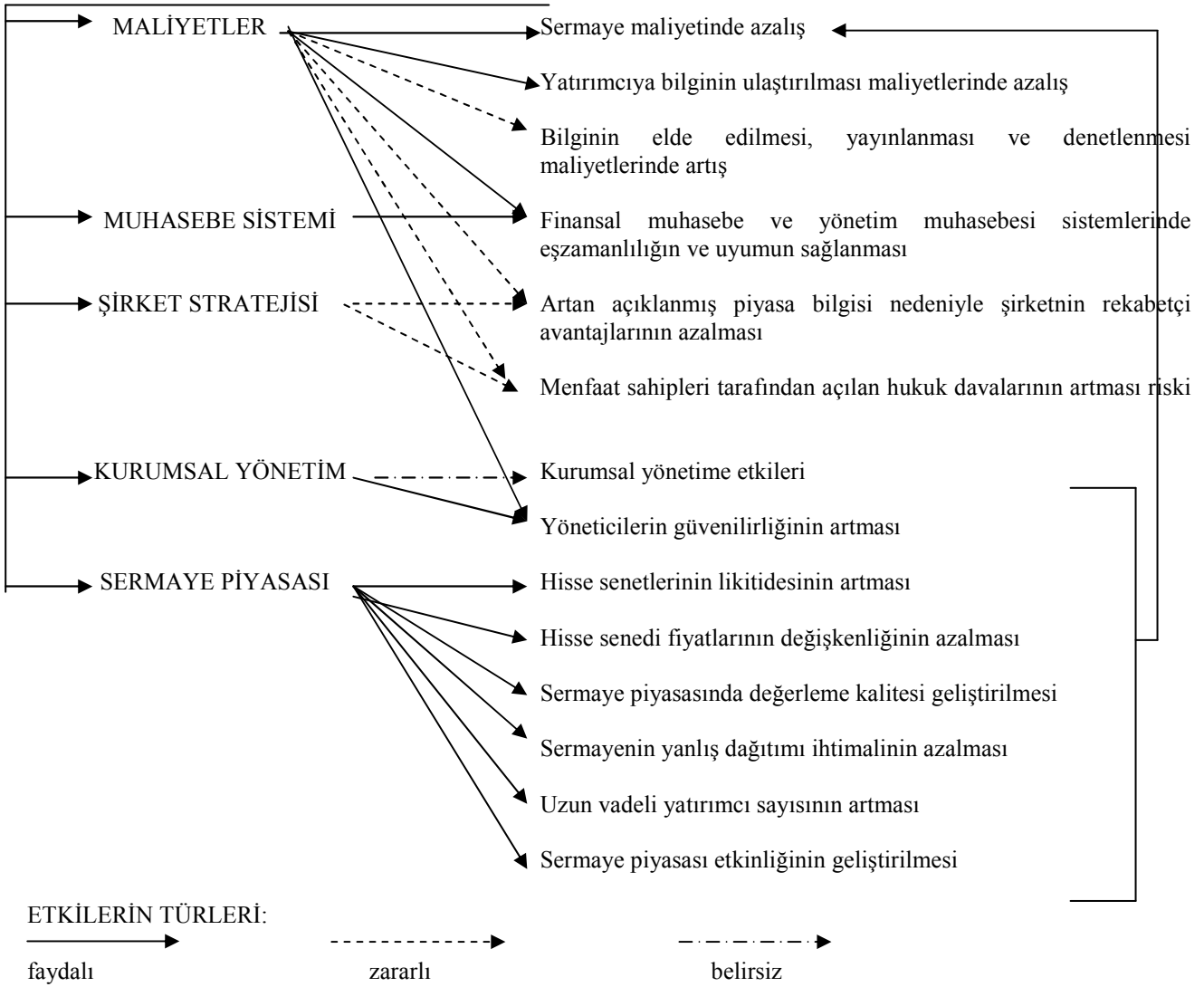
DiPiazza ve Eccles, 2002 yılında yayınladıkları Finansal Raporlamanın Geleceği (The Future of Financial Reporting) isimli kitaplarında üç basamaklı kurumsal şeffaflık modelini önererek, şirketlerin yatırımcılara ve diğer menfaat sahiplerine finansal raporlama prensiplerinin gerektirdiği bilgilerden çok daha fazlasının sunulması gerektiğini savunmaktadırlar. DiPiazza ve Eccles kurumsal şeffaflık modelinin çıkış noktasını finansal raporlama süreci olarak belirlemiş ve öncelikle bu doğrultuda “Kurumsal Raporlama Tedarik Zinciri”ni (Corporate Reporting Value Chain) oluşturmuşlardır [4].

III.1. Kurumsal Raporlama Tedarik Zinciri

Kurumsal raporlama sermaye piyasasında yer alan tarafların tümünü farklı açılardan etkilemektedir. Sermaye piyasalarında yer alan yatırımcılar doğru kararlar alabilmek için zamanında ve güvenilir bilgilere ihtiyaç duyarlar; bu bilgileri anlayabilecekleri bir lisanda ve analiz edebilecekleri bir formatta elde etmek isterler. Ayrıca sunulan bilgilerin tam, doğru ve güvenilir olmasını beklerler. Şirketlerin yönetim kurullarının ve denetim işlevini yerine getiren bağımsız denetçilerin sunulan bilgilerin kalitesini artırmak konusunda sorumlulukları vardır. Yatırımcılar, şirkete yatırım yapma kararını, menfaat sahipleri ise şirketle iş yapma kararlarını bu bilgilere dayanarak alırlar.

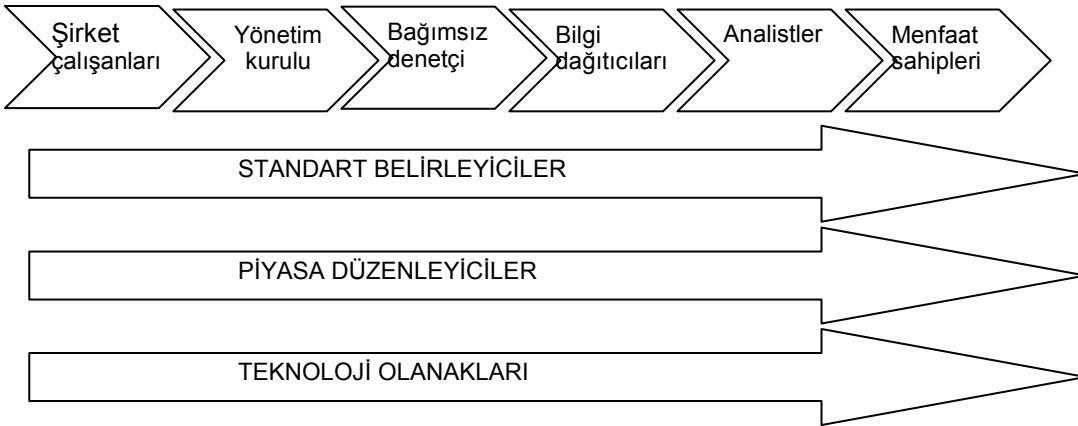
Finansal raporlamada güven kaybının nedenleri, finansal raporlama sürecinde ve katılımcıların bu süreçlerde üstlendikleri rollerde yer almaktadır [5]. Sermaye piyasalarının etkin ve verimli olarak çalışabilmesi için, Kurumsal Raporlama Tedarik Zinciri’nin bilginin üretilmesi ve tüketilmesi ile ilgili teknolojileri de içerecek şekilde güvenilir bir şekilde kurulması gerekmektedir. Finansal raporlamayı kaliteli hale getiren en önemli unsur aynı zamanda kurumsal yönetim mekanizmasının bileşenlerini de içeren katılımcıların oluşturduğu kurumsal raporlama tedarik zinciridir [6].

Kurumsal Raporlama Tedarik Zinciri (Şekil.2), finansal bilgilerin üretimi ve tüketiminde yer alan tüm katılımcıları kapsar.

Şekil.1. Gönüllü Kurumsal Raporlamanın Etkileri

Kaynak: Schuster, P. & O'Connel, V. (2006). The Trend toward Voluntary Corporate Disclosures. Management Accounting Quarterly, 7(2), 1-9.6-8 [3]

Şekil.2. Kurumsal Raporlama Tedarik Zinciri

Kaynak: DiPiazza, S.A.Jr. & Eccles, R.G. (2002). Building Public Trust: The Future of Corporate Reporting. New York: John Wiley&Sons, 11 [4].

Katılımcılar bir bütünün parçaları gibi birbirini izleyen bir süreçte faaliyet gösterirler. Tüm tedarik zincirleri gibi, etkinliği kapsamında yer alan tüm elemanlarının birlikte ne kadar iyi çalıştığına bağlıdır. Kurumsal Raporlama Tedarik Zinciri, içsel ve dışsal raporlama amaçları için finansal bilgilerin üretilmesinden sorumlu olan birimlerin raporları hazırlaması ile başlar. Yönetim kurulu, ilgili şirket çalışanları tarafından hazırlanan finansal raporları onaylar. Bağımsız denetçiler, finansal tablolarla ilgili bağımsız görüşünü bildirir. Bilgi dağıtıcıları (medya, web siteleri ve diğer iletişim araçları) finansal bilgilerin şirketlerden kullanıcılara iletilmesini sağlar. Finansal analistler, sağlanan finansal bilgileri genellikle diğer bilgilerle birleştirerek şirketin performansını ve geleceğini değerlendirirler. Bu sayede bireysel ve kurumsal yatırımcılara tavsiyeler sağlarlar. Yatırımcılar ve diğer menfaat sahipleri kurumsal raporlama bilgilerinin nihai kullanıcılarıdır. Kurumsal bilgileri ve analizleri karar almada kullanırlar.

Kurumsal raporlama tedarik zinciri sürecinde yer alan tüm faaliyetlerde standart belirleyici kurumlar, piyasa düzenleyici kurumlar ve teknoloji olanakları taraflara eşlik ederler. Tedarik zincirinin tüm tarafları, sorumluluklarını yerine getirmek için, muhasebe ve denetim standartlarını belirleyici kurumların ve sermaye piyasasını düzenleyici kurumların koyduğu kurallara uymak zorundadır. Ayrıca teknolojik olanaklar (internet, bilgisayar programları gibi) zinciri destekleyici bir rol üstlenmektedir.

Etkin bir kurumsal şeffaflık, sadece, şirketler ve yönetim kurulunun çabalarıyla değil, KYTZ’de yer alan diğer tüm tarafların da (denetçiler, analistler, standart belirleyiciler ve piyasa düzenleyiciler) katılımı ile başarılabılır. Kurumsal yönetim tedarik zincirinde güvene dayalı ilişkiler sözkonusudur. Taraflar zincirde kendilerinden bir önce var olan tarafların kendilerine ulaştırmış oldukları raporların güvenilirliğine inanırlar.

İnsanlarda fiziksel olarak rastlanan ve başka birisini esnerken görme ve duyma veya esnerken düşünme sonucunda ortaya çıkan esneme olayı olarak ifade edilen bulaşıcı esneme olayı kurumsal raporlama tedarik zincirinde de yer almaktadır. Buna göre kurumsal raporlama tedarik zincirinde bulunan işletme yöneticileri, yönetim kurulu, bağımsız denetçi, bilgi dağıtıcıları, analistler, menfaat sahipleri, standart belirleyici ve piyasa düzenleyici kurumlardan bir tanesinin kurumsal raporlamanın kalitesini düşürecek bir davranışına (esneme) herhangi bir nedenle bu durumun farkında olan diğer taraflarca göz yumulabilmekte veya benzer şekilde diğer taraflar da bu tür bir davranışa girebilmektedir.(esnemenin bulaşıcılığı). Kurumsal raporlama tedarik zincirinde esneme etkisi, kurumsal raporlama tedarik zincirinde bulunan taraflardan bir

tanisinin raporlama sürecindeki olumsuz, eksik veya gecikmeli bir davranışının zincirde bulunan diğer tarafları da benzer şekilde harekete geçirmesidir [6].

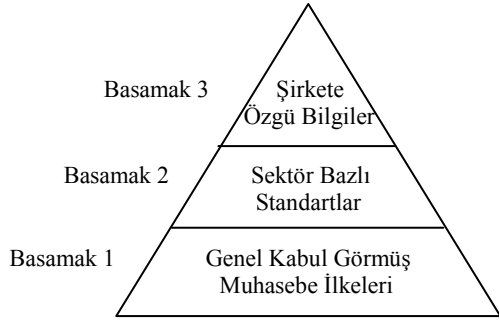
III.2. Üç Basamaklı Kurumsal Şeffaflık Modeli

Sermaye piyasalarında artan şeffaflık ihtiyacına çözüm olarak şirketlerde, yeni bir kurumsal raporlama vizyonu sunmayı amaçlayan DiPizza&Eccles’in “Üç Basamaklı Kurumsal Şeffaflık Modeli” (The Three-Tier Model of Corporate Transparency) finansal piyasalara olan güvenin yeniden kazanılması için önerilmiş ve Kurumsal Raporlama Tedarik Zinciri’nde yer alan tüm katılımcıları içeren bir modeldir [7].

Üç basamaklı şeffaflık modelinin en alt ve birinci basamağında genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri yer almaktadır. İkinci basamakta sektör bazlı standartlar ve üçüncü basamakta şirkete özgü bilgiler bulunmaktadır.

III.2.1. Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri

Üç basamaktan oluşan modelin (Şekil.3) 1.basamağında, dünyadaki tüm sermaye piyasası düzenleyici kurumların, uluslararası alanda kabul görmüş muhasebe prensiplerinin uygulanmasını gerektirmesi yer almaktadır. 1973 yılında kurulan Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu - UMSK (International Accounting Standards Board - IASB) uluslararası muhasebe standartlarının hazırlanması ve uygulanması sürecinde önemli bir rol oynamıştır. UMSK tarafından yayınlanan Uluslararası Finansal Raporlama Standartları’nın - UFRS (International Financial reporting Standards - IFRS) önemi ve kullanımı 2005 yılından itibaren önemli ölçüde artmıştır. Mart 2002’de, Avrupa Parlamentosu, Avrupa Birliği listesindeki tüm şirketlerin en geç 2005 yılında tüm hesaplarını mevcut uluslararası muhasebe standartları ile uyumlu olarak hazırlamalarını onaylamıştır. Günümüzde ulusal otoriteler tarafından, 75 ülkede halka açık şirketlerin ve 7 ülkede banka ve finansal kurumlar gibi bazı halka açık şirketleri UFRS’lerin uygulanması zorunlu tutulmaktadır. 23 ülkede ise, UFRS’lerin uygulanması zorunlu olmamakla birlikte, uygulanmasına izin verilmektedir [8]. Diğer yandan, ABD, Japonya ve İngiltere gibi finansal raporlamada gelişmiş uygulamalara sahip olan ülkeler, ulusal genel kabul görmüş muhasebe prensiplerinden vazgeçmemekle birlikte, prensiplerini UFRS’lere uyumlaştıran çalışmalar yapmaktadırlar. Uluslararası muhasebe standartları olmadan, şirketlerin dünya piyasalarına açılması çok zor ve maliyetli bir süreç olacaktır. Finansal raporlamada ve muhasebe standartlarının benimsenmesinde global uyum, sermaye piyasalarının globalleşme sürecinde şirketler için hayati bir gerekliliktir [9].

Şekil.3. Üç Basamaklı Kurumsal Şeffaflık Modeli

Kaynak: DiPiazza, S.A.Jr. & Eccles, R.G. (2002). Building Public Trust: The Future of Corporate Reporting. New York: John Wiley&Sons, 15 [4].

Ülkelerin muhasebe standartları ve kurumsal şeffaflık dereceleri arasındaki farklılıklar, uluslar arası yatırımcıların farklı standart setlerine göre raporlama yapmış şirketlerin finansal performanslarını karşılaştırmalarını imkansız hale getirecektir.

UFRS'lerin kullanımı finansal verilerin karşılaştırılabilirliği kadar verilerin güvenilirliği açısından da önem taşımaktadır. Sürekli revizyona tabi tutulan UFRS'ler dünyada güvenilir finansal raporlamanın anahtarı olarak kabul edilmektedir. Raporlanmış finansal bilgilerin güvenilirliği konusundaki belirsizlikler, hisse senedi fiyatının düşmesine neden olarak sermaye maliyetini artırabilir. Yatırımcılar, sunulan bilginin kalitesi ile ilgili belirsizlikten kaynaklanan daha yüksek risk seviyesini telafi etmek için daha yüksek bir getiri talep edeceklerdir. Eğer şirketler, uluslararası muhasebe standartlarını uygularlarsa, yatırımcılar herhangi bir ülkede faaliyet gösteren herhangi bir sektördeki şirketlerin performanslarını kolayca ve doğru olarak karşılaştırabileceklerdir. Ülkenin ekonomik ve politik durumu, yönetim ve piyasa düzenleme kalitesi ve şirketin sektör dinamiklerine bağlı riskler hala bulunsun da, yatırımcı en azından ilgilendiği şirket hakkında güvenilir ve karşılaştırılabilir bilgi sahibi olacaktır.

III.2.2. Sektör Bazlı Standartlar

Modelin 2.basamağı, 1. basamaktaki temel finansal bilgileri destekleyen finansal ve finansal olmayan bilgiler için sektör bazlı standartları içerir. Sektör bazlı standartlar, istikrarlı bir şekilde uygulanan ve sektör tarafından geliştirilen bilginin ölçülmesine ve raporlanmasına ilişkin standartlardır.

Globalleşmenin açık etkilerinden biri, herhangi bir sektörde faaliyet gösteren şirketlerin diğer ülkelerde aynı sektördeki şirketlerle artan oranda rekabete girmesidir. Bir yatırımcı belirli bir sektördeki şirketlerden birine yatırım yapmak istediğinde, şirketlerin performansını karşılaştırarak yatırım kararını verecektir. Uluslararası muhasebe standartlarının uygulanması, bu

yatırım kararının verilmesine yardımcı olur; ancak tek başına yeterli değildir. Yatırımcılar, şirketin geçmiş performansı ile ilgili tam bir görüşe varıp, geleceğe yönelik karar alabilmek için, finansal ve finansal olmayan ek bilgilere ihtiyaç duyarlar. Finansal ek bilgilere örnek olarak, hiçbir genel kabul görmüş muhasebe prensipleri setinde bulunmayan serbest nakit akışı ve proforma tablolar verilebilir. Finansal olmayan bilgiler ise, entelektüel sermaye müşteri tatmini ve çevre kirlenmesi ile ilgili performans ölçütleri olabilir. Aynı ölçüt için bile olsa, sektörler arasında metodoloji farklılığı ortaya çıkacaktır. Örneğin, bankalar müşteri tatminini hastanelerdeki gibi ölçmezler.

Aynı zamanda, yöneticiler de diğer ülkelerdeki rakipleri ile kendilerini karşılaştırmak zorundadır. Örneğin, Londra'da bireysel ve kurumsal müşterileri için global olarak rekabet eden bir banka, performansını Frankfurt, New York ve Tokyo'daki rakipleri ile karşılaştırma ihtiyacını duyacaktır. Zorluk burada başlamaktadır. Aynı sektördeki şirketler, sektör bazlı finansal ve finansal olmayan bilgilerini, dünyaca kabul görmüş tanımlamalar, ölçüm metodolojileri ve raporlama şekilleri olmadığı için düzensiz bir şekilde raporlarlar. Şirketler, diğer şirketlerle karşılaştırılabilir olmayan bilgilerini açıkladıklarında, bunların kullanımı sınırlı olacaktır. Bu tür sektör bazlı bilgilerin, hem yatırımcılar hem de şirketler için kullanışlı olmasını sağlamak için, sektör bazlı standartlara ihtiyaç vardır. Bu standartlar, KYTZ'de bulunan diğer taraflarla birlikte ticari kuruluşlar gibi global sektör bazlı kuruluşlar tarafından oluşturulmalıdır.

III.2.3. Şirkete Özgü Bilgiler

Modelin 3. basamağı, stratejiler, planlar, risk yönetimi uygulamaları, ücretlendirme politikaları, kurumsal yönetim, performans ölçütleri gibi şirkete özgü bilgiler için ana hatları içerir. Şirket bu basamakta ne kadar bilgi açıklayacağına kendisi karar vermelidir. Basamak 3 için standartlar belirlenemez; ancak ana hatlar oluşturulabilir.

Global muhasebe standartları ve sektör bazlı standartlar uygulanarak, büyük ölçüde finansal ve finansal olmayan bilgiler kamuya açıklansa da, yatırımcılar ve diğer menfaat sahipleri şirkete özgü birtakım bilgilere ihtiyaç duyarlar. Örneğin;

- Yönetimin rekabetçi çevre ile ilgili görüşleri (fırsatlar ve tehditler);
- Şirketin hissedarlarına değer yaratmak için seçtiği stratejileri ve bu stratejileri geliştirme planları;
- Basamak 1 ve Basamak 2'de belirtilmeyen, şirket için önemli olan bilgiler;

- Kalitatif ve kantitatif hedefler;
- Şirketin risk profili ve risk yönetimi hakkında bilgi;
- Şirketin iç kontrol prosedürleri;
- Şirketin ücretlendirme politikaları;
- Şirketin kurumsal yönetim prensipleri;
- Şirketin hissedarlar dışındaki menfaat sahiplerine olan taahhütleri.

3. basamakta yer alan bilgiler şirkete özgüdür ve büyük ölçüde yönetimin hesap verebilirliği ile ilgilidir. Örneğin; Açıklanan risk yönetim uygulamaları gerçekten uygulandı mı? Yöneticiler dışsal olarak açıkladıkları performans ölçüm sistemlerini içsel olarak gerçekten uyguladılar mı?

DiPiazza ve Eccles'in modelinde, genel olarak kurumların performanslarının kalitesini ve sürdürülebilirliğini anlamak için geleneksel finansal raporlamanın gerektirdiğinin ötesinde bir takım ölçütlere ihtiyaç olduğu savunulmaktadır. Modelin 2.basamağında bu ihtiyaç açıkça ortaya çıkmakta ve aynı sektördeki şirketlerin karşılaştırılabilirliği için standartların oluşturulması gereği vurgulanmaktadır [10].

IV. SONUÇ

Artan kurumsal şeffaflık uygulamaları, şirketlerin finansal ve finansal olmayan bilgilerini açıklama süreçlerinde yeni modellerin geliştirilmesi sonucunu doğurmuştur. Bu çalışmada ele alınan DiPiazza ve Eccles'in temelinde kurumsal raporlama tedarik zincirinin yer aldığı, üç basamaklı kurumsal şeffaflık modeli, şirketlerin sistemli bir şekilde ve optimum düzeyde güvenilir finansal ve finansal olmayan bilgilerini kamuya sunmalarını içermektedir. Üç basamaklı model, basitçe şirketlerin birbirinden bağımsız üç basamakta bilgilerini raporlaması değildir. Modele göre, eğer şirketler her basamakta şirket ile ilgili entegre bilgileri sağlarsa yatırımcılar bundan tam olarak faydalanacaktır.

Gelişen sermaye piyasalarının ihtiyaçlarını karşılayabilmek için, şirketlerin finansal ve finansal olmayan bilgilerini doğru ve eksiksiz olarak, belirli bir sistem dahilinde açıklamaları gerekmektedir. Uluslar arası muhasebe ve finansal raporlama standartlarında işaret edilen genel amaçlı finansal raporlar sermaye piyasalarının ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde değildir. Şirketlerin bu bilgilerin dışında kalan diğer bilgileri de kamuya eksiksiz olarak açıklamaları gerekmektedir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- [1] Gökçen, G.; Ataman Akgül, B. & Çakıcı, C. (2006). *Türkiye Muhasebe Standartları Uygulamaları*. İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım.
- [2] The Institute of Chartered Accountants in England&Wales. (2003). *Information for Better Markets: New Reporting Models for Business*. London: ICAEW.
- [3] Schuster, P. & O'Connell, V. (2006). The Trend toward Voluntary Corporate Disclosures. *Management Accounting Quarterly*, 7(2), 1-9.
- [4] DiPiazza, S.A.Jr. & Eccles, R.G. (2002). *Building Public Trust: The Future of Corporate Reporting*. New York: John Wiley&Sons.
- [5] İbiş, C. (2006). Finansal Raporlamada Kullanıcıların Beklentileri ve Uygulamada Bunların Karşılama Düzeyi Konusunda Yeniden Yapılanma. *VII.Türkiye Muhasebe Denetimi Sempozyumu*. Antalya, 20-24 Nisan, 125-130.
- [6] Yayla, H.Y. (2006). Güç ve Yetki İlişkilerinin Muhasebe Bilgisi Kararları Üzerindeki Etkisi: Türkiye'deki Özel Hastaneler Üzerine Yapısal Bir Model Önerisi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- [7] Goldberg, S.R. & Godwin, J.H. (2002). Building Public Trust and Optimizing Finance. *The Journal of Corporate Accounting&Finance*, 14(1), 73-75.
- [8] Use of IFRSs by Jurisdiction. (<http://www.iasplus.com/country/useias.htm>). [12.12.2009].
- [9] Street, D.L. (2002). GAAP 2001- Benchmarking National Accounting Standards against IAS: Summary of Results. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 11(1), 77-90.
- [10] Thomas, A. (2003). Why Corporate Governance is a Strategic Opportunity? *The Journal of Corporate Accounting and Finance*, 15(1), 63-68.

Barış SİPAHİ (barissipahi@marmara.edu.tr) got his PhD degree in 2001 in Marmara University Social Sciences Institute. His areas of interests are accounting audit; international accounting and financial reporting.

Aylin POROY ARSOY (aporoy@uludag.edu.tr) got her PhD degree in 2004 in Uludag University Social Sciences Institute. Her areas of interests are international accounting and financial reporting, corporate governance ve transparency practices.